

Терешенко Наталя Віталіївна
Старший викладач кафедри хореографічного мистецтва
Херсонського державного університету
Україна

ХАРАКТЕРИСТИКА КОМПОНЕНТІВ КУЛЬТУРОТВОРЧИХ ПОЗИЦІЙ БАЛЬНОЇ ХОРЕОГРАФІЇ

Анотація: В статті зазначається, що тема естетичного виховання старшокласників засобами бальної хореографії, малодосліджена. В процесі роботи над даною темою, автором була розроблена культуротворча модель естетичного виховання старшокласників засобами бальної хореографії. В статті наводиться характеристика компонентів культуротворчих позицій бальної хореографії.

Ключові слова: бальна хореографія, старшокласники, культуротворча модель, естетичне виховання.

Деталізуючи педагогічні умови естетичного виховання старшокласників засобами бальної хореографії, однією із умов нами було визначено наявність відповідної культуротворчої моделі естетичного виховання старшокласників.

Враховуючи той факт, що проблема естетичного виховання старшокласників засобами бальної хореографії малодосліджена, оригінальних наукових фактів щодо розробки будь-якої моделі досліджуваного процесу нами не було виявлено. Відтак, обґрунтування культуротворчої моделі естетичного виховання старшокласників засобами бальної хореографії є першою спробою наукового осмислення досліджуваної проблеми в педагогічному аспекті. Орієнтуючись на проведений аналіз понять „естетичне виховання”, „старшокласники”, „бальна хореографія”, „культуротворчість”, „моделювання”), нами розроблено культуротворчу модель естетичного виховання старшокласників засобами бальної хореографії.

Характеризуючи структуру культуротворчої моделі естетичного виховання старшокласників засобами бальної хореографії, зазначимо, що основними компонентами нами було визначено: культуротворчі позиції бальної хореографії (культуротворення особистості, культуротворення танцівника, культуротворення митця-хореографа); засоби бальної хореографії (музика, малюнок танцю, хореографічний текст, хореографічна драматургія, хореографічна сценографія); критерії естетичної вихованості старшокласників у бальній хореографії (естетичний досвід, естетичний смак, естетичне сприйняття, естетичні ідеали, естетичні почуття). Наведені структурні компоненти культуротворчої моделі естетичного виховання старшокласників засобами бальної хореографії знаходяться в межах функціонування двох регламентуючих основ – функціонування неформальної хореографічної освіти та вагомості предметів художньо-естетичного циклу в інваріантній частині навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів. Детально охарактеризуємо визначені нами компоненти культуротворчої моделі естетичного виховання старшокласників засобами бальної хореографії.

Розпочнемо характеристику з обґрунтування культуротворчих позицій бальної хореографії. Першим компонентом визначено культуротворення особистості, яке в контексті бальної хореографії розглядатимемо як процес. Враховуючи результати проведеного ретроспективного аналізу розвитку бальної хореографії, можемо констатувати, що активне долучення старшокласників до занять бальною хореографією є одним із шляхів їх особистісного почуттєвого становлення та естетичного зростання. Спілкування з мистецтвом хореографії, музики, фізичний розвиток, розширення естетичного кругозору, формування культури стосунків (особистісних і публічних) створюють основу культуротворення особистості старшокласника у процесі занять бальною хореографією. Тому найбільш популярним видом мистецтва серед старшокласників є бальна хореографія. Саме танець у сучасному

культурному просторі підлітка почасти забезпечує розважально-рекреаційний розвиток і формує імпульс для збудження й піднесення емоційно-вольової сфери. Сучасний бальний танець у молодіжній культурі є одним із засобів долучення молодого покоління до надбань світової культури, і цей факт цілком підтверджує нашу позицію щодо культуротворення особистості старшокласника у процесі занять бальною хореографією. Естетичний розвиток особистості старшокласника у процесі занять бальною хореографією зорієнтований на особистісне культуротворення, яке здійснюється через опанування відповідних екзерсисів; участь старшокласників у танцювальних постановках, концертах, фестивалях, різноманітних творчих проектах; створення власного хореографічного продукту та його демонстрації. Таким чином, узагальнюючи наведені вищі позиції, можемо зазначити, що значущість бальної хореографії у контексті культуротворення особистості старшокласника є очевидною. Аналізуючи роль хореографічного мистецтва у полікультурному вихованні, П. Фриз наголошує на тому, що „...школа танцю – це найдоступніша і масова база хореографічної освіти дітей, юнацтва, це той „фундамент”, на якому буде далі споруджуватися вся „будівля” духовної культури сучасної гармонійно розвиненої людини” [3, с. 260].

Другим компонентом культуротворчих позицій бальної хореографії визначено культуротворення танцівника. Перш ніж розглядати процес культуротворення танцівника, встановимо сутність поняття „танцівник”. У „Великому тлумачному словнику сучасної української мови” це поняття тлумачиться як „Той, хто бере участь у танці, танцях. Той, хто вміє і любить танцювати; аматор танців. Той, хто постійно або професійно займається танцями” [2, с. 1431].

Формування мотивації до занять старшокласників бальною хореографією – одне із найголовніших завдань керівника хореографічного колективу. Виховання танцівника бальної хореографії передбачає створення відповідного

творчого мистецького середовища, у якому підліток буде постійно відчувати потребу задля особистісної, творчої та естетичної самореалізації. Враховуючи професійні основи опанування навичками бальної хореографії, старшокласники повинні постійно відчувати свою професійну належність до хореографічного мистецтва, мати адекватну оцінку керівника колективу, бачити рух до вищої мети – професіоналізму в бальній хореографії.

У контексті викладеного набуває актуальності теза, запропонована І. Бурчаком щодо готовності майбутніх хореографів до керівництва дитячим ансамблем спортивно-бального танцю, а саме: „...під час організації та проведення занять у дитячому хореографічному колективі доцільно використовувати танцювальні вправи різної спрямованості: пантомімічні (виразні рухи, пози, жести, міміка); музично-ритмічні (завдання на емоційне сприймання музики, музично-рухову координацію та розвиток уваги, передачу музичного малюнка); творчості (імітаційні рухи, творчі ігри та завдання)” [1, с. 119]. Продовжуючи обґрунтування професійної позиції учителя-хореографа щодо становлення танцівників у межах функціонування дитячого хореографічного колективу, дослідник звертає увагу на значущість розвитку емоційної сфери дітей, а саме: „...моральних якостей (доброзичливості, чуйності, емпатії, стриманості, справедливості); естетичних якостей (почуття краси, зокрема танцювальних рухів, музики); художніх якостей (художнього смаку, відчуття композиційної довершеності хореографічних творів)” [1, с. 119].

Урахування наведених позицій дає підстави стверджувати, що процес культуротворення юного танцівника насамперед є результатом комплексної взаємодії усіх складових розвитку особистості засобами бальної хореографії, а саме: бажанням ствердитися в середовищі однолітків, досягнувши результатів у танцювальному мистецтві (бальній хореографії); зарекомендувати себе як особистість із певним рівнем культури; володіти естетичним багажем бальної

хореографії, уміти та знати, як його репрезентувати. Основне завдання, яке вирішуватиме учитель-хореограф, – сформувати культуротворче середовище, у якому кожен танцівник незалежно від віку знайде творчу й естетичну насолоду від занять бальною хореографією.

Третім компонентом культуротворчих позицій бальної хореографії визначено культуротворення митця-хореографа. Визначаючи цю позицію, ми чітко усвідомлюємо, що заняття старшокласниками бальною хореографією на певному етапі їхнього естетичного розвитку породжує бажання перетворити це хобі на професію. У контексті цієї ідеї доцільним є питання організації профільної мистецької (хореографічної) освіти в межах загальної середньої освіти. Незважаючи на той факт, що неповнолітні танцівники ще не мають професійної хореографічної освіти, вони цілковито можуть відповідати встановленим стандартам танцівника бальної хореографії.

Слід звернути увагу на той факт, що в контексті професійної хореографічної освіти найбільше науково-обґрунтованих позицій щодо становлення митця-хореографа визначено у контексті вищої освіти. Однак залишається неврахованою значущість допрофесійного становлення танцівників і, відповідно, його культуротворення в межах хореографічної діяльності. Аналізуючи визначений аспект культуротворення митця-хореографа, ми звернули увагу на чинну нормативну правову базу щодо викладання предметів художньо-естетичного циклу в системі загальної середньої освіти. Так, у Листі МОН України „Щодо методичних рекомендацій про викладання навчальних предметів у загальноосвітніх навчальних закладах у 20017/2018 навчальному році” зазначається: „...вивчення предметів художньо-естетичного циклу здійснюватиметься за такими програмам: у 5 – 9 класах за початковою програмою „Мистецтво. 5 – 9 класи” (оновлена); у 10 – 11-х класах – за програмою „Художня культура” рівню стандарту, академічного та профільного рівнів” [4, с. 119]. Надалі ми звернули увагу на те, що в запропонованих

рекомендаціях чітко виписано предметні компетенції, серед яких у програмі „Мистецтво. 5 – 9 класи” є і хореографічні. Задля реалізації визначених компетенцій старшокласники повинні навчитися: „...формувати уміння виявляти власні художні інтереси та потреби; уміти планувати та організовувати свій час для пізнання, сприймання, творення мистецтва чи самовираження через мистецтво; раціонально використовувати час для задоволення культурних потреб, здобувати, опрацьовувати мистецьку інформацію тощо; не боятися пропонувати нові ідеї, шляхи їх художнього розв’язання, презентувати власні творчі досягнення, ефективно співпрацювати у команді, зокрема для реалізації громадських мистецьких проєктів та естетизації середовища; застосовувати мистецький досвід для вираження емоцій, почуттів, переживань та корекції власного емоційного стану” [4, с. 119]. Наведений перелік перспективних умінь і навичок є підтвердженням важливості процесу культуротворення особистості.

Література

1. Бурчак І. Готовність майбутніх хореографів до керівництва дитячим ансамблем спортивно-бального танцю як педагогічна проблема / І. Бурчак // Нова педагогічна думка. - 2016. - № 2. - С. 118-121
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD). / [Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел]. – К.; Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2009. – 1736 с.
3. Фриз П. Поліфункціональність художньо-естетичного змісту хореографічного образу / П. Фриз // Актуальні проблеми мистецької практики і мистецтвознавчої науки. - 2008. - Вип. 1. - С. 259-262. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmpmn_2008_1_42

4. Щодо методичних рекомендацій про викладання навчальних предметів у загальноосвітніх навчальних закладах у 2017/2018 навчальному році. /Лист МОН № 1/9-436 від 09.08.17 року. – 127 с.

**Терешенко Наталья Витальевна
Украина**

ХАРАКТЕРИСТИКА КОМПОНЕНТОВ КУЛЬТУРОТВОРЧЕСКИХ ПОЗИЦИЙ БАЛЬНОЙ ХОРЕОГРАФИИ

Аннотация: В статье отмечается, что тема эстетического воспитания старшеклассников средствами балльной хореографии, малоизучена. В процессе работы над данной темой, автором была разработана культуротворческая модель эстетического воспитания старшеклассников средствами балльной хореограф. В статье приводится характеристика компонентов культуротворческих позиций балльной хореографии.

Ключевые слова: балльная хореография, старшеклассники, культуротворческая модель, эстетическое воспитание.

**Tereshenko Natalya
Ukraine**

CHARACTERISTICS OF THE COMPONENTS OF THE CULTURAL POSITIONS OF THE BALANCED CHOREOGRAPHY

Abstract: The article states that the topic of aesthetic education of high school students by means of ballroom choreography is poorly investigated. In the process of work on this topic, the author developed a cultural model of aesthetic education of senior pupils using ballroom choreography. The article describes the characteristics of the components of the cartouche positions of ballroom choreography.

Key words: ballroom choreography, senior pupils, culture-oriented model, aesthetic education.